

ONDERWIJS

En na het eindexamen? De toekomst lonkt, maar eerst een tussenjaar

Aan het centraal schriftelijk eindexamen deden 96.000 vmbo'ers, 55.000 havisten en 39.000 vwo'ers mee. Hoe is het hen vergaan en wat gaan ze doen met hun schier eindeloze zomer? „Eerst met mijn ouders een mooie rondreis maken.”

Door onze redacteur **Claudia Kammer** Fotografie **Mona van den Berg**

Zo'n 190.000 leerlingen van vmbo, havo en vwo krijgen deze woensdag te horen of ze geslaagd zijn voor hun eindexamen. Daar zijn scholen en leerlingen al vanaf 's ochtends vroeg mee in de weer, want vanaf 8.00 uur wordt per vak de normering bekend voor het berekenen van de cijfers (de 'N-termen'). Aan de hand van die normering kunnen leerlingen inschatten of ze het hebben gehaald. Vervolgens krijgen leerlingen in de middag hét telefoontje - de gezakten worden als eersten gebeld.

Soms kunnen ze alsnog slagen dankzij een herkansing. Die tweede ronde begint op 18 juni, de uitslagen komen twee weken later. Veel diploma-uitreikingen zijn daarom begin juli.

Aan het centraal schriftelijk eindexamen deden afgelopen weken 96.000 vmbo'ers, 55.000 havisten en 39.000 vwo'ers mee. Net als vorig jaar is het een lichting

De versoeperingen die in eerdere jaren golden vanwege corona, zijn inmiddels vervallen

die tijdens de coronapandemie maandenlang niet naar school mocht. Vanwege de leerachterstanden die toen werden opgelopen, golden de afgelopen jaren versoeperingen voor de examens. Leerlingen kregen extra herkansingen en mochten één slecht cijfer wegstrepen. Die regelingen zijn inmiddels vervallen.

Steeds meer scholieren nemen na hun eindexamen een tussenjaar, waarin ze bijvoorbeeld gaan werken, rondreizen, een talencursus volgen in het buitenland, au-pair worden of vrijwilligerswerk doen. Het percentage scholieren dat voor een tussenjaar kiest, schommelde in 2023 rond de 20 en 25 procent, waar dat voor corona rond de 15 procent was. De rest stroomt in één keer door naar een vervolgopleiding.

NRC sprak met zes leerlingen die dit jaar eindexamen deden. Zitten ze in spanning over de uitslag? Wat doen ze deze zomer? En wat zijn hun plannen voor komend studiejaar?

'Personeelswerk past beter bij me dan de bouw'

Naam: Bram de Hullu (19)

School: Vavo Haaglanden, Den Haag

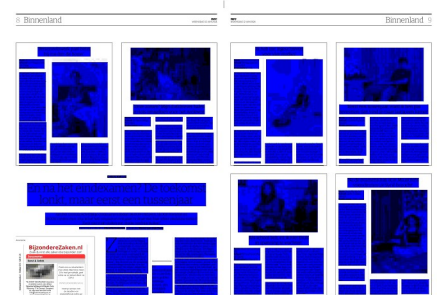
Eindexamen: havo

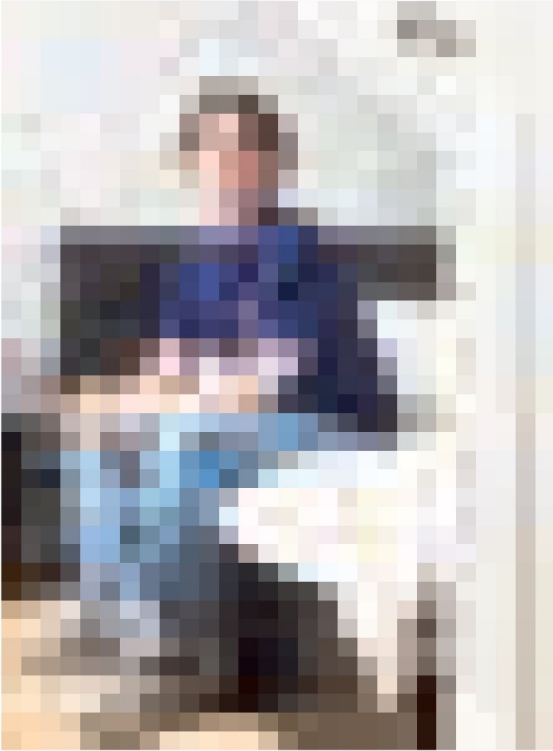
„Afgelopen twee jaar zat ik op de Vavo, het volwassenenonderwijs, om na mijn mavo-diploma de havo te halen. Ik was zeventien toen ik die overstap maakte en had niet zo'n zin om op een gewone school te beginnen tussen allemaal vijftien- en zestienjarigen. Na de mavo heb ik eerst een mbo-opleiding gedaan, tot middenkaderfunctionaris bouw/infra. In het eerste jaar mochten we vanwege corona maar weinig naar school, waardoor ik geen goed beeld van de opleiding kreeg. In het tweede jaar

vond ik het niet meer zo leuk. Toen dacht ik: ik kan ook nog twee jaar naar de havo gaan en daarna naar het hbo. Vorig jaar heb ik al een aantal deelcertificaten havo gehaald, dit jaar deed ik de rest van de vakken. Daardoor had ik wat meer tijd over voor mijn bijbaantje als maaltijdbezorger en om te sporten.

„Op de Vavo ligt de focus helemaal op de examens, dus je wordt goed voorbereid. Ik denk wel dat ik ben geslaagd. Ik ga deze zomer drie keer op vakantie: twee weken Italië met de familie, twee weken Oostenrijk en Boedapest met vrienden en aan het einde nog een weekje Griekenland met een andere vriend.

Ik heb me aangemeld voor de bachelor human resource management. Personeelswerk past denk ik beter bij me dan de bouw. De opleiding is in Rotterdam, maar voorlopig blijf ik nog thuis in Voorburg wonen.”

‘Deze zomer? Mijn duikbrevet halen en iets terugdoen voor het zeeleven’

Naam: Nienke Brouwer (18)

School: Emmauscollege, Rotterdam

Eindexamen: vwo

„Met vijf vrienden was ik een weekje in Sicilië, ik ben pas net terug. We zaten in Catania en stonden soms al om zeven uur 's ochtends op om met de bus of trein naar een van de andere steden te reizen, zoals Syracuse en Taormina, om musea te bezoeken. We zijn ook op de vulkaan de Etna geweest. Geen standaard eindexamenreis dus zoals naar Chersonissos of Albu-

feira, al pakten we 's avonds ook wel gewoon een terrasje.

„In de zomer ga ik met mijn vriend naar Gerona in Spanje om te werken voor een organisatie die vakanties organiseert voor jongeren en gezinnen, met windsurfen en an-

dere sportactiviteiten. Daar ga ik zes weken helpen, in de maaltijdploeg en met de logistiek. Op sommige dagen kan ik zelf vakantie vieren.

„Als ik terugkom, doe ik nog mee aan The Scuba Challenge. Bij dat project haal je je

duikbrevet en in ruil daarvoor doe je iets terug, bijvoorbeeld het zeeleven monitoren of een crowdfundingactie opzetten.

„Als dat is afgelopen, begin ik aan mijn studie in Leiden, maar ik blijf voorlopig thuiswonen. Ik ga criminologie studeren, daar heb ik een best wel zware toelatingsprocedure voor doorlopen. Er doen elk jaar zo'n duizend mensen aan mee, terwijl maar iets van 135 worden toegelaten. Ik ben ontzettend blij dat mij dat is gelukt.”

'Ik heb me ingeschreven voor vier studies'

Naam: Josline Diboma (17)

School: Berlage Lyceum, Amsterdam

Eindexamen: havo

„Ik stond er best goed voor, maar het eerste examen ging echt verschrikkelijk. Dat was wiskunde A. Er werden allerlei kleine deelonderwerpen gevraagd die normaal nooit voorkomen. Ik raakte helemaal in paniek. Bij Nederlands verwacht ik puntenaftrek vanwege mijn slechte spelling. Daar ben ik niet goed in, omdat ik twee jaar met mijn ouders in Kameroen en Benin heb gewoond. En op de middelbare school in Amsterdam kreeg ik een halfjaar geen les in Nederlands en wiskunde, omdat er te weinig docenten waren.

„Ik denk wel dat ik ben geslaagd, maar ik weet het niet helemaal zeker, want je moet gemiddeld een 5,5 halen. Sommige examens, zoals Nederlands en geschiedenis, kreeg ik niet helemaal af. En ik twijfel dus ook over wiskunde, daar moet je minimaal een 5 voor hebben.

„Nu ik vrij ben, ben ik vooral

aan het werk, in een Japans restaurant. In de zomer ga ik een weekje naar ponykamp en met mijn ouders en zusje naar Italië. Over mijn vervolgopleiding moet ik nog een knoop doorhakken. Ik heb me ingeschreven voor

business innovation, hotel-school, bestuurskunde en international business. Als ik er niet uitkom, begin ik gewoon maar met business innovation, en als het niet bevalt, kan ik altijd switchen.”

'Als school belt, zit ik niet thuis in spanning te wachten'

Naam: Maud van Zandwijk (15)

School: Bonaventura College, Leiden

Eindexamen: vmbo-gl/tl

„Het wordt nog spannend of ik ben geslaagd, want de eindexamens geschiedenis en economie vielen me tegen. Een niet al te erge onvoldoende kan ik wel compenseren met Engels, waar ik heel goed in ben. Maar als mijn cijfers echt veel te laag blijken, moet ik een herexamen doen. Wanneer school belt om de uitslag te vertel-

len, zit ik niet thuis in spanning te wachten, want ik heb dan opnames voor het tv-programma *Brainstorm*. Ik doe wel vaker mee als figurant in tv-programma's en reclamefilmpjes. Soms kom ik bekende mensen tegen, supercool. Ik zit nu midden in een periode waarin ik voortdurend opnames heb, mijn agenda is helemaal vol.

„Daarnaast heb ik nog een bijbaantje in de horeca. Of ik daar volgend jaar allemaal nog aan toekom, weet ik niet. Eigenlijk had ik vanaf sep-

tember een jaar naar Parijs gewild, om Frans te leren, maar ik ben nog leerplichtig, dus daar moet ik mee wachten. In plaats daarvan ga ik meedoen aan een soort tussenjaar dat wordt georganiseerd door mbo-Rijnland, voor jongeren die niet precies weten welke opleiding ze willen volgen. Je loopt dan heel veel stages bij allerlei bedrijven om te ontdekken wat bij je past. Maar eerst ga ik met mijn ouders een mooie rondreis maken door Zweden, Noorwegen en Denemarken.”

‘Eerst een tussenjaar, want ik ben pas zeventien: dan vind je maar lastig een kamer’

Naam: Sander Schaap (17)

School: Coornhert Lyceum, Haarlem

Eindexamen: havo

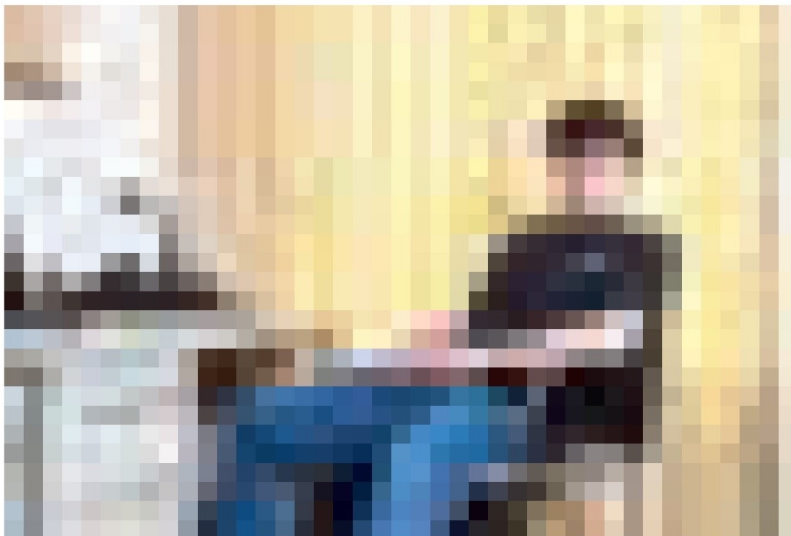
„In coronatijd ben ik begonnen op het gymnasium, maar het online onderwijs werkte voor mij helemaal niet. Het lukte me niet op te letten en niemand controleerde of ik mijn huiswerk maakte. Toen moest ik naar de havo, op een andere school. Daar ging het gelukkig beter.

„Ik vond de examens erg meevallen, dus ik ga ervan

uit dat ik ze heb gehaald. Alleen wiskunde B vond ik moeilijk, terwijl ik daar normaal heel goed in ben. Ik heb wiskunde B én wiskunde D bij mijn profiel Natuur en Techniek. Ik ben nu vooral aan het uitrusten van het leren. In de zomer ga ik met mijn ouders naar familie in Spanje, ik ben half-Spaans. Daarna neem ik een tussenjaar en het eerste halfjaar ga ik vooral werken. Het tweede halfjaar wil ik reizen, eerst met een vriend naar de Verenigde Staten en dan in mijn eentje naar Azië.

„Ik wil in 2025 toegepaste wiskunde studeren op de hogeschool in Delft. Met wiskunde kun je overal makkelijk binnenkomen. Het is niet alleen sommetjes maken, je leert ook programmeren, dat lijkt me leuk. In Delft wil ik op kamers.

„Ik neem een tussenjaar omdat ik pas zeventien ben, dan is het moeilijk om een kamer te vinden. Bij het hospiteren nodigen ze vaak geen minderjarigen uit, omdat die nog geen alcohol mogen drinken.”

'Na de examens heb ik in Maastricht vriendinnen uit Syrië bezocht'

Naam: Rose Wehba (17)

School: Globe College,
Utrecht

Eindexamen: vmbo-kader

„Drie jaar geleden ben ik met mijn ouders en zus vanuit Syrië naar Nederland gekomen. Op het vmbo koos ik voor de richting Zorg en Welzijn. Je moet dan ook zorgexamen doen, met een toets en een praktijkdeel. Dat was al voor de meivakantie. Ik moest voordoen hoe ik een grote man help opstaan en met hem naar de rollator loop. Eerst vertel je wie je bent en leg je uit wat je gaat doen. Dan geef je hem een arm, tel je tot drie en help je hem opstaan. Bij de toets moet je bijvoorbeeld berekenen hoeveel calorieën een maaltijd bevat of je moet uitleggen op hoeveel graden je de was moet doen. Het zorgexamen ging niet zo goed, dat heb ik herkanst, toen ging het beter.

„Na de meivakantie was het centraal eindexamen, dat ging gelukkig goed. Ik heb wel het idee dat ik geslaagd ben.

„Naast school sport ik heel veel, ik zit op voetbal. En ik speel cello. Na de examens ben ik drie dagen naar Maas-

tricht geweest, om vriendinnen te bezoeken die ik nog ken uit Syrië. Ik ga niet op vakantie, ik wil in de zomer werken om geld te sparen. Ik heb gesolliciteerd op een baantje

in een winkel. Na de zomer ga ik mbo-4 doen, de opleiding voor tandtechnicus. Dat is ook in Utrecht, ik kan er met de bus naartoe. Ik heb daar heel veel zin in.”